Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta mezinárodních vztahů

Obor podnikání a právo

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Právní aspekty spolupráce mezi EU a Mexikem

Autor: Saša Antonova

Vedoucí práce: doc. JUDr. Nicole Grmelová, Ph.D.

Duben 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně za použití zdrojů uvedených v seznamu použité literatury.

V Praze dne 24. dubna 2020.

Saša Antonova

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé práce, doc. JUDr. Nicole Grmelové Ph.D, za vedení mé práce, ochotu, flexibilitu a především trpělivost v celém průběhu jejího vypracovávání.

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK……...5

ÚVOD ……...……..6

1. Vývoj obchodně-právních vztahů mezi EU a Mexikem 7

1.1. Mexiko na programu evropské agendy 8

1.1.1. Dohoda (Agreement 1975) 8

1.1.2. Rámcová dohoda (Framework Agreement 1991) 9

1.1.3. Global Agreement (1997) 10

1.2. EU a Mexiko v rámci WTO 16

1.2.1. DS16, DS27, DS158 – Banánové spory 17

1.2.2. DS53 – Celní oceňování importu 21

1.2.3. DS314, DS341 – Vyrovnávací opatření na olivový olej z roku 2004 a 2006 22

1.3 Pilířová struktura EU a Lisabonská smlouva 23

2. Modernizace Acuerdo Global 27

2.1. Obchod se zbožím 28

2.2. Pravidla o původu zboží 29

2.3. Usnadnění obchodu 30

2.4. Ochranná opatření 30

2.5. Sanitární a fytosanitární opatření 31

2.6. Malé a středně velké podniky 31

2.7. Modernizace GA – Shrnutí 32

3. Komparace vztahů EU a Mexika v celém regionu Latinské Ameriky 34

3.1. EU a Centrální Amerika 34

3.2. Karibské společenství (CARICOM), Společenství latinskoamerických a karibských států (CELAC) 34

3.3. EU a Andské společenství 35

3.4. EU a MERCOSUR 35

ZÁVĚR ……...……..42

ZDROJE ……...……...43

SEZNAM ZKRATEK

CAN – Community of Andean Nations

CARICOM – Karibské společenství

CELAC – Comunidad de Estados Latinoamericanos y Caribeños

DS – Dispute Settlement

EHS – Evropské hospodářské společenství

ES – Evropské společenství

EU – Evropská unie

FTA – Free Trade Agreement

HDP – Hrubý domácí produkt

MERCOSUR – Mercado Común del Sur

WTO – World Trade Organization

GA – Global Agreement

DSU Agreement – Dispute Settlement Understanding Agreement

ÚVOD

Tématem mé bakalářské práce jsou právní aspekty spolupráce mezi Spojenými státy mexickými a Evropskou unií. Evropská unie v současné době přestavuje jednu z největších ekonomik světa, Mexiko na druhé straně je nejrychleji se rozvíjející zemí Latinskoamerického kontinentu. Oba dva bloky spojuje dlouhá historie již z dob kolonizace amerického kontinentu Evropany, až po současnost, kdy spolu strany pokračují v navazování obchodních vztahů prostřednictvím podepisování nových mezinárodních smluv.

Téma bakalářce práce jsem si vybrala především proto, že pokrývá problematiku, která dnes stále není snadno dohledatelná, ať už prostřednictvím knižních zdrojů, či internetových. Zároveň ani studijní osnovy předmětů, které jsem na Vysoké škole ekonomické absolvovala, se daným tématem příliš nezabývaly. Proto jsem se rozhodla dané téma komplexně zpracovat tak, aby byla nejen pro mě, ale i pro potenciální čtenáře přínosná. Cílem této práce je charakterizovat vývoj obchodně-právních vztahů mezi Evropskou unií a Mexikem od prvních historických smluv až po ty současné, ale také srovnání mechanismů této spolupráce v rámci celé Latinské Ameriky.

V první kapitole se čtenáři stručně seznámí s ekonomickou situací Mexika. Dále se zaměřím na obsah všech obchodních dohod uzavřených mezi Mexikem a EU do konce 20. století, zanalyzuji hlavní obchodní spory, které spolu strany v rámci WTO měly a propojím souvislost Lisabonské smlouvy s právními vztahy EU a Mexika.

Ve druhé kapitole se zaměřím na modernizaci Souborné dohody z roku 1997 a její souvislost s Dohodou o volném obchodu. Uvedu hlavní klady a zápory, které dohoda přinese na obou stranách, a jaké dopady tato dohoda bude pravděpodobně mít na budoucí vývoj evropsko-mexických vztahů.

Ve třetí kapitole charakterizuji mechanismus obchodní spolupráce mezi Evropskou unií a zbylými státy Latinské Ameriky. Soustředit se budu především na blok Mercosur 4, který v současné době také prochází stádiem vyjednávání o Dohodě o volném obchodu. Tuto nově vznikající dohodu porovnám s již zmiňovanou Soubornou dohodou mezi Mexikem a EU.

Přístup, který jsem v dané práci zvolila, je poněkud netradiční. Každá kapitola totiž začíná teoretickou částí a přechází do části praktické. Tuto strukturu jsem zvolila zcela záměrně vzhledem k složitosti daného tématu a faktu, že každá teoretická část odpovídá k ní navazující praktické části. V opačném případě by totiž čtenář ztratil přehled o souvislostech.

1. Vývoj obchodně-právních vztahů mezi EU a Mexikem

Mexiko je v současné době se svými 2,4 bilióny amerických dolarů 11. největším exportérem produktů na světě. Hodnota jeho celkového exportu za rok 2019 činila 461 miliard amerických dolarů.[1] Z hlediska importu produktů se za stejný rok Mexiko umístilo o jedno místo níže, tedy na 12. pozici s celkovou hodnotou 467 miliard USD. Oba ukazatele se na světovém exportu, resp. importu, podílí 2,4 %. Pokud se při srovnávání jednotlivých států díváme na EU jako celek a neohlížíme se na export, resp. import uskutečňovaný mezi jednotlivými členskými státy EU, dostává se Mexiko na 8. pozici z hlediska exportu a 9. pozici z hlediska importu. Dále každá miliarda eur z vývozu Evropské unie vytváří přibližně 14 000 pracovních míst uvnitř EU. Obecně lze tedy říci, že čím více Unie vyveze, tím více podpoří zaměstnanost ve svém regionu.[2]

Tato čísla nám sama o sobě možná příliš neřeknou. Proto pro lepší představu uvedu, že si Mexiko s velkým předstihem vede nejlépe ze všech zemí Latinské Ameriky a zároveň se umístilo i před mnohými vyspělými a velkými ekonomikami světa jako např. Kanadou, Austrálií nebo Ruskou federací.[3] [4] Evropská unie je v dnešní době pro Mexiko 3. největším obchodním partnerem a Mexiko pro Evropskou unii 2. největším obchodním partnerem v Latinské Americe, hned po Brazílii (viz. obrázek).

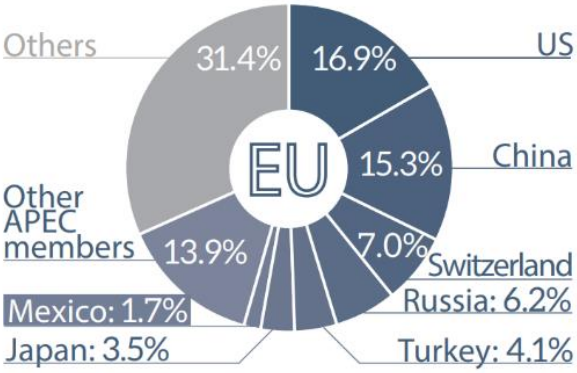

Obrázek 1: Hlavní obchodní partneři Mexika (2017), export plus import zboží

Zdroj: EU GlobalStat.eu

[1] Dále jen USD, případně dolary
[2] *The EU-Mexico Trade Agreement explained in detail*. In: Trade - European Commission [online] [cit. 19.04.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/eu-mexico-trade-agreement/agreement-explained/index_en.htm
[3] WTO | Leading exporters and importers in world merchandise trade. [online] [cit. 09.04.2020]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/news_e/pres20_e/pr855_e.htm
[4] Ruská federace není řazena mezi vyspělé země

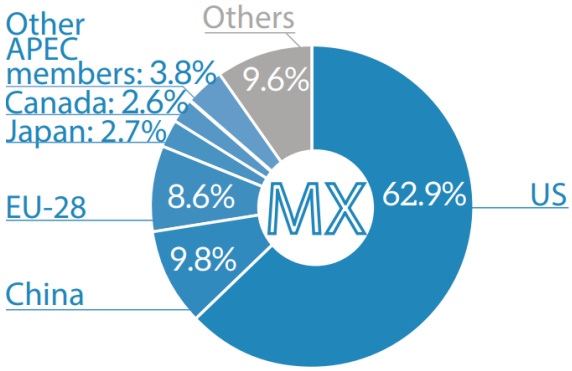

Obrázek 2: Hlavní obchodní partneři EU (2017), export plus import zboží

Zdroj: GlobalStat.eu

Dle koláčových grafů výše vidíme, že styky EU a Mexika tvořily v roce 2017 1,7 % celkového objemu obchodu unie. Z pohledu Mexika pak tato spolupráce tvoří 8,6 %. Ačkoliv by se na první pohled mohlo zdát, že pro Evropskou unii spolupráce s Mexikem tedy není zas tak důležitá, není tomu tak. Mexiko je pro Evropskou unii zajímavým obchodním partnerem díky své strategické poloze spojující zcela zásadní ekonomický blok, kterým jsou Spojené státy a Kanada na severu Ameriky, ale také státy Latinského regionu nabízející množství přírodního bohatství a prostoru pro potenciální spolupráci. V této kapitole se čtenáři nejprve seznámí s historickými počátky vztahů mezi evropským kontinentem a Mexikem. Dále v chronologickém pořadí rozeberu dohody, které strany v průběhu let podepsaly a charakterizuji jejich hlavní cíle a směry obchodní spolupráce.

1.1. Mexiko na programu evropské agendy

1.1.1. Dohoda (Agreement 1975)

Formální základ evropsko-mexických vztahů dal podpis Dohody[5] dne 15. července 1975 v Lucemburku. Tato dohoda se vůbec jako první svého druhu zabývala ekonomickou a obchodní kooperací mezi tehdejším Evropským hospodářským společenstvím na straně jedné a Spojenými státy mexickými na straně druhé. EHS zastupoval Mariano Rumor, italský ministr zahraničních věcí a tehdejší předseda Rady EHS, spolu s předsedou Komise EHS Francois-Xavierem Ortolim, kdysi

[5] Celým názvem anglicky: Agreement between the European Economic Community and the United Mexican States

francouzským předsedou ministerstva financí. Za mexickou vládu dohodu podepsal Emilio O. Rabasa, ministr zahraničních věcí. V platnost smlouva vstoupila v listopadu ještě téhož roku.

V celkem 13 článcích se strany zavázaly podporovat a rozvíjet společný obchod a poskytnout vzájemné výhody týkající se cel, daní a poplatků. Dle 6. a 7. článku byl zřízen Smíšený výbor sestávající ze zástupců obou stran a scházející se jednou ročně. Hlavní náplní daného výboru bylo zajištění řádného fungování dohody, zkoumání překážek, které by rozvoji obchodu bránily, návrhy k jejich překonávání, doporučení pro usnadnění kontaktu mezi podniky jednotlivých smluvních stran a v neposlední řadě usnadnění výměny informací mezi nimi.

Vhodné je také zmínit, že EHS do daných vztahů vstupovala s jakýmsi hlubším úmyslem pomoci. Ostatně o tom svědčí článek č. 1 Dohody, dle něhož měl rozvoj společného obchodu směřovat k hospodářskému a sociálnímu pokroku Mexika. Smíšený výbor měl tedy za úkol vyhledávat taková obchodní odvětví a produkty, jež by vedly k ekonomickému růstu Mexika s přihlédnutím k jeho zvláštní situaci jakožto země rozvojové.[6]

1.1.2. Rámcová dohoda (Framework Agreement 1991)

Později byla smlouva nahrazena Rámcovou dohodou o spolupráci[7] podepsanou 26. dubna 1991 v Lucemburku. EHS bylo při podpisu zastoupeno lucemburským ministrem zahraničních věcí v čele Rady EHS, Jasquesem F. Poosem, a Abelem Matutesem, Komisařem původem ze Španělska. Za Mexiko smlouvu podepsal tehdejší ministr zahraničních věcí Fernando Solana Morales. Smlouva vstoupila v platnost opět v listopadu roku 1991.

Nová smlouva je významně obsáhlejší než její předchůdkyně. Rozdělena je celkem do šesti hlav a 45 článků. Tato smlouva detailněji definuje oblasti a odvětví budoucí spolupráce stran. Nově se zaměřuje na pokrok vědy a techniky, rozvoj venkova,

[6] *Dohoda mezi EHS a Spojenými státy mexickými* ze dne 15. července 1975, Úřední věštník Evropské unie, zvláštní vydání 2004, kapitola 11. Vnější vztahy, svazek 12. Dostupné online z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1586289883646&uri=CELEX:21975A0715(03)

[7] Celým názvem anglicky: Framework Agreement for cooperation between the European Economic Community and the United Mexican States

ochranu životního prostředí a podporu kultury. Dále se obě smluvní strany zavazují vyměňovat si odborníky jednotlivých odvětví, statistické údaje i informace z oblasti metodologie z důvodu zefektivnění obchodní spolupráce. Důraz je kladen na vzdělání, kooperaci v oblasti zdravotnictví, těžby nerostných surovin, dopravy, ale i na spolupráci v oblasti společného boje proti užívání drog.[8]

1.1.3. Global Agreement (1997)

Dne 8. prosince 1997 byla v Bruselu podepsána Dohoda o hospodářském partnerství, politické koordinaci a spolupráci mezi ES a Spojenými státy mexickými. Evropské společenství v té době sestávalo z 15 členských států (Belgie, Francie, Německo, Itálie, Lucembursko, Nizozemí, Dánsko, Irsko, Spojené království, Řecko, Portugalsko, Španělsko, Rakousko, Finsko a Švédsko). Zkráceně se o dokumentu mluví jako o Souborné dohodě (Global Agreement, Acuerdo Global nebo jen GA). Acuerdo Global se skládá z 8 hlav a celkem 60 článků. Modernizací, která tuto dohodu v nejbližší době čeká, se zabývá kapitola č. 2. Abychom mohli připravovanou revizi řádně zanalyzovat a jelikož se zároveň jedná o nejdůležitější mexicko-evropskou dohodu vůbec, rozeberu ji v následujících odstavcích mnohem podrobněji, aby tak bylo pro každého čtenáře zcela pochopitelné, jakým mechanismem spolu strany spolupracovaly.

→ V hlavě I a II se strany zavazují institucionalizovat politický dialog, který povede k užším vztahům mezi stranami v rámci mezinárodních organizací, jichž jsou obě strany členy. Dále se zavazují dodržovat demokratické zásady a základní lidská práva dle Všeobecné deklarace lidských práv přijaté Valným shromážděním OSN v roce 1948.

→ Hlava III se přímo zabývá obchodem se zbožím a službami. Smíšená rada, která je zřizována článkem 45 v hlavě VII (viz. dále), dle ní rozhoduje o vzájemném uvolňování celních i mimocelních překážek v souladu s WTO i GATT.[9]

[8] *Rámcová dohoda o spolupráci mezi EHS a Spojenými státy mexickými* ze dne 26. dubna 1991, Úřední věštník Evropské unie, zvláštní vydání 2004, kapitola 11. Vnější vztahy, svazek 12. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1586290844159&uri=CELEX:21991A1211(01)
[9] Světová obchodní organizace (WTO), Všeobecná dohoda o clech a obchodu (GATT)

→ Hlava IV se soustředí na uvolňování pohybu kapitálu a plateb mezi stranami a to takovým způsobem, aniž by byly dotčeny ostatní mezinárodní dohody, z nichž stranám plynou jiné závazky.

→ V hlavě V strany souhlasí s graduálním uvolňováním trhu se státními zakázkami. Rozhodnutí o rozsahu liberalizace je opět svěřeno do pravomoci Smíšené rady, stejně tak i vytváření mechanismů pro koordinaci mezi příslušnými orgány v oblasti ochrany hospodářské soutěže, ochrany před nekalou soutěží a ochrany duševního i průmyslového vlastnictví.

→ Hlava VI se ve 13. až 44. článku zabývá konkrétními oblastmi spolupráce mezi stranami. Jedná se o nejrozsáhlejší hlavu celého dokumentu. Strany se zavazují pravidelně se účastnit dialogu v rámci Smíšené rady, vyměňovat si informace a následně analyzovat vývoj spolupráce a makroekonomických ukazatelů (čl. 13).

→ Nakonec se dostáváme k samotnému vzniku Smíšené rady. Ta je zřizována v hlavě VII 45. článkem. Smíšená rada vede dialog na ministerské úrovni. Ve 46. článku je blíže specifikováno, že se Rada skládá ze členů Rady EU a Evropské komise, mexická strana je pak zastoupena členy mexické vlády. Smíšená rada přijímá rozhodnutí týkajících se případů uvedených v dané dohodě a předkládá smluvním stranám doporučení. Veškerá rozhodnutí přijatá Smíšenou radou jsou pro strany závazná a strany jsou povinny přijmout opatření potřebná k jejich uplatňování (čl. 47). Kromě Smíšené rady se zakládá Smíšený výbor, který funguje na úrovni vyšších státních úředníků tvořený zástupci Evropské komise, Rady EU a mexické vlády. Smíšená rada může Smíšenému výboru delegovat pravomoci a povinnosti. Rozhodnutí přijatá v rámci Smíšeného výboru jsou stejně závazná jako rozhodnutí přijatá v rámci Smíšené rady. Smíšený výbor se schází z frekvencí jednou ročně a to střídavě v Mexico City a Bruselu (čl. 48). Smíšená rada má dále právo vytvářet Zvláštní smíšené výbory. Sama určí jeho složení, povinnosti i způsob fungování (čl. 49). V neposlední řadě určuje Smíšená rada postup řešení obchodních sporů mezi smluvními stranami (čl. 50).

→ V poslední VIII hlavě se strany zavazují chránit veškeré navzájem poskytnuté údaje při jejich zpracovávání pro vlastní účely (čl. 51). Doba trvání smlouvy je vymezena na dobu neomezenou (čl. 57). V den, kdy vstupuje v platnost Acuerdo Global, pozbyde na své platnosti původní Rámcová dohoda z roku 1991 (čl. 60).[10]

Simultánně s podpisem Dohody o hospodářském partnerství, politické koordinaci a spolupráci byla podepsána i Prozatímní dohoda o obchodu a obchodních záležitostech (Interim Agreement, IA). Prozatímní dohoda vstoupila v platnost již 1. července roku 1998. Obsahovala pouze 4 hlavy a 19 článků. Porovnáme-li GA a IA, zjistíme, že více než polovina článků Prozatímní dohody je ve skutečnosti pouze doslovným přepisem článků Souborné dohody[11]. Ze Souborné dohody byly tyto články záměrně vyňaty a duplikovány v Prozatímní dohodě. Touto cestou se Mexiko a Evropská společenství snažily urychlit byrokratický postup schvalování a aplikace mezinárodních smluv. Jelikož byla Souborná dohoda mnohem obsáhlejší a komplexnější, vyžadovala více času na ratifikaci a implementaci na národní úrovni členských států EU i Mexika, nicméně v zájmu obou stran bylo neodkládat potencionální progres obchodní spolupráce. Obsah IA byl následovný:

→ Hlava II (Uvolňování obchodu) vymezuje rámec na podporu rozvoje obchodu se zbožím a službami. Zdůrazňuje postupné, vzájemné a zejména přednostní uvolňování obchodu mezi stranami s ohledem na pravidla WTO (článek č. 2). Článek č. 3 pak opravňuje Smíšenou radu (viz. dále čl. 7) rozhodovat o postupu a časovém harmonogramu uvolňování daných obchodních překážek (celních I necelních).

→ Hlava III se zabývá hospodářskou soutěží, ochranou před nekalou soutěží a ochranou duševního vlastnictví, především v oblastech práva autorského, patentového a práva ochranných známek. Jako nástroj kontroly má být

[10] *Dohoda mezi Evropským společenstvím a jeho členskými státy na jedné straně a Spojenými státy mexickými na straně druhé o hospodářském partnerství, politické koordinaci a spolupráci* ze dne 8. prosince 1997, Úřední věštník Evropské unie, zvláštní vydání 2004, kapitola 11. Vnější vztahy, svazek 12. Dostupné online z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:22000A1028(01)&from=CS

[11] Autentické články: č. 2, 6, 9, 10, 14, 16, 19. Články č. 1, 3 – 5, 7, 8, 11 – 13, 15 – 18 jsou převzaty z GA

Smíšenou radou vytvořen adekvátní konzultační mechanismus mezi stranami (čl. 6).

→ Hlava IV zřizuje v 7. článku Smíšenou radu a v 11. článku zvláštní výbory. Smíšená ráda urovnává spory vzniklé mezi stranami v souladu s WTO (čl. 12). Obě strany mají nárok na přijetí takových opatření, která slouží k ochraně vlastní národní bezpečnosti stran. Jedná se především o ochranu informací z oblasti výroby zbraní a vývoje válečného materiálu, dále i informace, jež by mohly vyvolat domácí nepokoje (čl. 13) a citlivé informace týkající se výzkumů. Platnost Prozatímní dohody vyprší vstoupením v platnost Souborné dohody z roku 1997 (čl. 16).[12]

Souborná dohoda vstupuje v platnost v listopadu roku 2000. Cíle týkající se obchodní části stanovené v obou dohodách (IA i GA) byly posléze implementovány skrze dvě významná rozhodnutí vydaná Smíšenou radou. První rozhodnutí se zabývalo obchodem se zbožím a bylo schváleno ještě 1. července roku 2000.[13] Druhé rozhodnutí vstupující v platnost 1. března 2001 se soustředilo na obchod se službami.[14] Tato dvě rozhodnutí jsou spolu s GA souhrnně označována jako Free Trade Agreement (Tratado de Libre Comercio entre México y la Unión Europea, TLCUEM). Mexiko se tak stalo vůbec první latinskoamerickou zemí, která s Evropskou unií podepsala dohodu o volném obchodu. FTA komplexně pokrývala 10 následujících oblastí, které stručně charakterizuji nebo případně jen zdůrazním určité zajímavosti a výjimky, které netvořily součást předchozích mexicko-evropských obchodních dohod:

→ <u>Přístup na trh a schéma postupné eliminace celních překážek</u> – Mezinárodní cla a kvóty samozřejmě nebyly odstraněny ze dne na den. Ve 4. až 9. článku hlavy II Rozhodnutí z roku 2000 jsou vymezeny intervaly

[12] *Prozatímní dohoda o obchodu a obchodních záležitostech mezi Evropským společenstvím na jedné straně a Spojenými státy mexickými na straně druhé* ze dne 8. prosince 1997, Úřední věštník Evropské unie, zvláštní vydání, kapitola 11. Vnější vztahy, svazek 29. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:21998A0813(01)&from=CS

[13] *Decision No 2/2000 of the EC-Mexico Joint Council of 23 March 2000* – Joint Declarations [online]. 2000 [cit. 14.04.2020]. Dostupné z: http://data.europa.eu/eli/dec/2000/415/oj/eng

[14] *2001/153/EC: Decision No 2/2001 of the EU-Mexico Joint Council of 27 February 2001 implementing Articles 6, 9, 12(2)(b) and 50 of the Economic Partnership, Political Coordination and Cooperation Agreement* [online]. 2001 [cit. 14.04.2020]. Dostupné z: http://data.europa.eu/eli/dec/2001/153(1)/oj/eng

postupného snižování celních sazeb na obou stranách pro specifická odvětví zboží a služeb.

→ Pravidla o původu zboží – Ve 4. odstavci 17. článku je Smíšenou radou zakládán Speciální výbor pro celní spolupráci a pravidla původu zboží, resp. služeb. Tato pravidla se řídí vesměs zásadou teritoriality. V případě, že jedna ze stran zjistí, že poskytované zboží nebo služba je dodávána podnikem, který nespadá pod žádnou ze smluvních stran, může dotčená smluvní strana odmítnout poskytnout sjednané celní výhody. Toto právo je zakotveno v 27. článku rozhodnutí z r. 2000.

→ Ochranná opatření – Obě strany mají dle článků 14, 15 a 16 (Rozhodnutí z r. 2000) právo zavést adekvátní ochranná opatření v případě, že je vážně ohroženo domácí odvětví, produkt či výroba např. při porušení anti-dumpingových pravidel. Ačkoliv je hlavním cílem mexicko-evropské kooperace v rámci FTA liberalizace obchodu, nárok na ochranu domácí výroby zůstává nedotčen.

→ Standardy a technické regulace – Mezinárodní obchod mezi oběma stranami je článkem 19 vázán na Dohodu o technických překážkách obchodu (WTO Agreement on Technical Barriers to Trade). Dále je Smíšenou radou zřizován Zvláštní výbor pro standardy a technické regulace. Tento zvláštní výbor projednává veškeré otázky týkající se technických standardů. Cílem stran je vzájemné pochopení obchodních mechanismů prostřednictvím vyměňování informací týkajících se obchodování ve smluvních stranách.

→ Hygienická opatření – Strany potvrzují své nároky a povinnosti v rámci přijímání sanitárních a fytosanitárních bezpečnostních opatření. Smíšená rada dle 2. odstavce čl. 20 zakládá Speciální výbor pro hygienická a rostlinolékařská opatření (Special Committee on Sanitary & Phytosanitary Measures) monitorující tato opatření a poskytující stranám prostor pro diskuzi a řešení problémů vzniklých z důvodu jejich přijetí. Výbor se schází jednou do roka s předem připravenou a oběma stranami schválenou agendou.

→ Veřejné zakázky a hospodářská soutěž – V této sekci se strany soustředí především na spravedlivé zadávání veřejných zakázek. Článek 29 (2000)[15] přímo vylučuje podmiňování způsobilosti k získávání veřejných zakázek Takovou podmínkou je například podmínka, kdy dodavatel již dříve získal veřejnou zakázku daného subjektu nebo má předchozí pracovní zkušenosti na území daného subjektu. Strany dále musí dodavatelům poskytnout nediskriminační a transparentní postupy pro případ dovolávání se spravedlnosti, je-li nějaké právo dodavatele porušeno. Strany se zavazují na vyžádání poskytnout druhé straně relevantní informace o dané zakázce dle 4. odstavce čl. 31 (2000). Hlava IV pak odkazuje jediným článkem (č. 39, 2000) na oblast kooperace v rámci hospodářské soutěže. Strany se zavazují podávat Smíšené radě výroční zprávy týkající se stávající spolupráce.

→ Obchod se službami – Definice a oblast obchodu se službami je vymezena 2. a 3. článkem hlavy II. (2001). Obchodní překážky, které se strany zavazují eliminovat v dané oblasti, jsou vymezeny ve 4. článku, jedná se zejména o omezení týkajících nabízeného objemu služeb v daném sektory – odstavec (a), nebo například omezení týkající se počtu zaměstnávaných osob v daném sektoru služeb – odstavec (d). Článek 6 vylučuje takové jednání, které je nakloněno ve prospěch domácích dodavatelů. Dle 23. článku zakládá Smíšená rada Speciální smíšený výbor pro finanční služby

→ Investice a platby – Přímým investicím, investicím do nemovitostí, nákupu a prodeji cenných papíru je věnována hlava III (2001). V článku 30 (2001) si strany ponechávají právo zavést ochranná opatření v případě, že platby související s těmito investicemi přímo ohrožují domácí devizovou či měnovou politiku. Tato opatření mohou strany zavést na dobu až 6 měsíců, musí však druhé straně neodkladně poskytnou schéma plánované opětovné liberalizace a eliminace těchto obchodních překážek. Článek 32 poskytuje dodatečnou ochranu rezidentům členských států EU pro zahraniční platby, přímé investice a zisky s nimi souvisejícími, které proběhly na území

[15] Závorka uvádějící rok 2000, resp. 2001, odkazuje na rozhodnutí Smíšeného výboru o obchodu se zbožím z roku 2000, resp. o obchodu se službami z roku 2001

Mexika, resp. platby rezidentů Mexika, které proběhly na území EU. Na tyto položky se článek 30 (2001) nevztahuje.

→ Duševní vlastnické právo – Článkem 40 (2000) a 36 (2001) se zakládá Zvláštní výbor pro duševní vlastnictví. Schází se během 30 dnů ode dne vznesení požadavku jedné ze stran. Strany se zavazují spolupracovat dle zásad Světové organizace pro duševní vlastnictví (WIPO) a dodržovat mezinárodní úmluvy, například Pařížskou úmluvu na ochranu průmyslového vlastnictví (1967) a Smlouvu o patentové spolupráci (1970).

→ Řešení sporů – Spory jsou řešeny buď prostřednictvím arbitrážního panelu, které si strany samy zvolí, nebo pod záštitou Světové obchodní organizace. Arbitrážní panel vydá do 15 dnů od zasedání zprávu, která je pro obě strany závazná, stejně tak i rozhodnutí v rámci WTO. Zásadním je 4. odstavec článku 43 (2001), který vylučuje opětovné projednávání té samé otázky. Pokud bylo vydáno rozhodnutí arbitrážního panelu, resp. WTO, není možno tu samou otázku projednávat v rámci WTO, resp. arbitrážního panelu. Mexicko-evropskými spory v rámci WTO se věnuji v další části této práce (podkapitola 1.3).

Nakonec bych ráda dodala, že načasování vzniku mexicko-evropské dohody o volném obchodu není vůbec náhodné. Musíme si uvědomit, že Severoamerická dohoda o volném obchodu (North Atlantic Free Trade Agreement, NAFTA) mezi Spojenými státy americkými, Kanadou a Mexikem vstoupila v platnost již 1. ledna roku 1994. Není tedy divu, že si Evropa pospíšila podepsat vlastní dohodu o volném obchodu ve snaze vytvořit rovnováhu na světové scéně a konkurovat tak největšímu obchodnímu bloku vůbec. Kromě toho, podpis FTA byl pro Evropu pomyslnou zelenou kartou nabízející vstup na severoamerický trh. Pro mexickou stranu byla dohoda o volném obchodu lukrativní především proto, že mexické ekonomice poskytovala možnost menší obchodní závislosti na Spojených státech amerických.

1.2. EU a Mexiko v rámci WTO

Efektivní mezinárodní obchod a především jeho liberalizace jsou nezbytnými prvky na cestě k ekonomickému pokroku všech zemí. V současném moderním světě se

mezinárodní obchod opírá o stejný princip jako před několika tisíci lety. V našem každodenním životě se nad přítomností mezinárodního obchodu spíše nepozastavujeme, ačkoliv tvoří jeho nedílnou součást. Aby byly zahraničně-obchodní vztahy zemí co nejefektivnější, podepisují spolu jednotlivé státy obchodní dohody a v případě nutnosti řešení sporů jsou hlavními figurujícími subjekty nestranné mezinárodní instituce. Takovou institucí je ostatně i Světová obchodní organizace.

Jejímu založení předcházelo osm dlouhých let vyjednávání v průběhu tzv. Uruguayského kola mezi lety 1986 a 1994. Před Uruguayským kolem se mezinárodní obchod opíral o Všeobecnou dohodu o clech a obchodu (General Agreement on Trade and Tariffs, GATT) z roku 1947. Tato původní dohoda se zabývala převážně obchodem se zbožím, proto bylo nezbytné vytvořit jiný mechanismus, který by pokrýval i obchod se službami a oblast duševního vlastnictví. [16]1. ledna roku 1995 byla tedy založena Světová obchodní organizace opírající se o verzi GATT z roku 1994. Její sídlo se nachází ve švýcarské Ženevě a v současné době má 168 členů, kteří reprezentují 98 % celého světa.[17]

V rámci Světové obchodní organizace měla Evropská unie s Mexikem celkem šest obchodních sporů. Mexiko bylo v roli žalovaného ze strany EU ve třech případech, jednalo se o spory DS53, DS314 a DS341. Stejně tak i EU byla na pozici žalovaného ze strany Mexika třikrát a to v následujících sporech: DS16, DS27 a DS158.[18] Spory DS16, DS27 a DS158 se týkaly dovozu banánů. Jelikož spolu všechny tři spory úzce souvisí, zanalyzuji je zároveň. Ostatní tři spory také stručně charakterizuji.

1.2.1. DS16, DS27, DS158 – Banánové spory

Mexiko, Honduras, Guatemala a Spojené státy americké zažádaly 28. září 1995 o konzultaci s tehdejším Evropským společenstvím týkající se režimu prodeje, distribuce a dovozu banánů. V říjnu téhož roku se ke konzultacím připojila Svatá

[16] KOUL, Autar Krishen. World Trade Organisation: Its Birth and Background. In: KOUL, Autar Krishen *Guide to the WTO and GATT* [online]. Singapore: Springer Singapore, 2018 [cit. 08.04.2020].
[17] KOUL, Autar Krishen. *Guide to the WTO and GATT: Economics, Law and Politics* [online]. Singapore: Springer Singapore, 6. vydání z roku 2018 [cit. 08.04.2020]. ISBN: 978-981-13-2089-7
[18] *WTO* | Map of disputes between WTO Members. [online] [cit. 09.04.2020] Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_maps_e.htm

Lucie, Kostarika, Kolumbie, Dominikánská republika, Venezuela a Nicaragua. Dle států na straně žalobce došlo k porušení následujících článků:

→ Články I, II, III, X, XII GATT 1994
→ Články II, XVI GATS
→ Články 1, 3 Dohody WTO o dovozním licenčním řízení

Evropská společenství zavedla nový režim týkající se dovozu banánů dle Nařízení Rady (EHS) č. 404/93 ze dne 13. února 1993, o společné organizaci trhu s banány. Původně totiž banánový dovoz nebyl uvnitř členských států ES jednotný. Některé státy uplatňovaly liberální zásady dovozu, jiné naopak zaváděly preferenční kvóty a cla. Tento systém podstatně ztěžoval pohyb banánů z jednoho členského státu do druhého uvnitř Společenství, proto bylo nezbytné zřídit jednotný režim.[19]

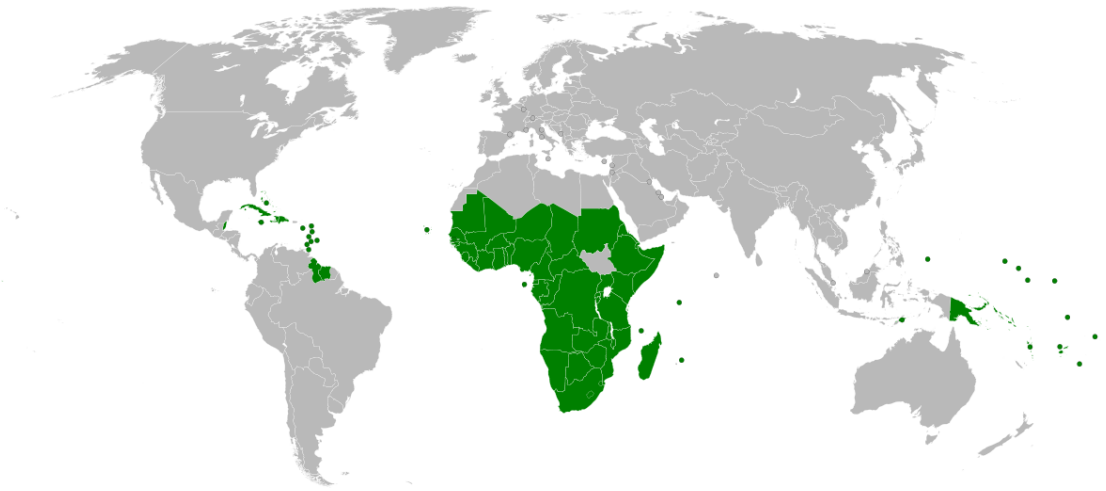

Obrázek 3: Mapa států AKT

Zdroj: Department of International Relations and Cooperation (DIRCO), Republic of South Africa

Tento režim vypadal následovně: byla uvalena kvóta na 1 rok a 1 zemi v rozsahu 2 miliónů tun. Posléze byla v roce 1994 kvóta navýšena na 2,1 miliónů tun, následně na začátku roky 1995 na 2,2 miliónů tuna ke konci téhož roku došlo k navýšení o dodatečných 353 000 tun. V celkovém objemu tedy kvóta činila 2,533 miliónů tun na dovoz banánů ze zemí Latinské Ameriky a zemí Afriky, Karibiku a Tichomoří (tzv.

[19] *Nařízení Rady (EHS) č. 404/93 ze dne 13. února 1993 o společné organizaci trhu s banány, poslední konsolidované znění před jeho zrušením*, Úřední věštník L 47, vydání z roku 1993, svazek 1. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1993R0404:20070101:CS:PDF

státy AKT). Pro země Latinské Ameriky bylo navíc uvaleno clo 75 euro na tunu, kdežto na státy AKT se dané clo nevztahovalo.

Evropská společenství se k danému režimu uchýlila ve snaze zachovat malým vývozcům zemí AKT možnost konkurovat podstatně větším vývozcům, jako například právě Mexiku. Musíme si uvědomit, že Evropská unie je největším importérem banánů na světě. Zároveň v 80. a 90. letech minulého století pocházelo 75 % veškerého světového vývozu banánů právě z Latinské Ameriky s tím, že Evropská unie konzumovala 40 % celkové světové produkce.

Některé státy, jenž se konzultací účastnily, byly dokonce přímo závislé na banánovém vývozu. Například ve Svaté Lucii se v 90. letech 20. století vývoz banánů na celkovém vývozu země podílel z neuvěřitelných 90 %.[20] Není tedy divu, proč se k danému sporu postupně připojily další země, pro než byl nově zavedený bezcelní režim v rámci AKT naopak příznivý.[21] Toto přednostní zacházení umožňovalo malým vývozcům konkurovat i velkým korporátním firmám, jako byla v té době americká a celosvětově známá Chiquita.

Spor dále pokračoval pod označením DS27. V lednu roku 1996 se totiž k Světové obchodní organizaci připojil Ekvádor. Původní země na straně žalobců a nově s nimi i Ekvádor tak opětovně zažádaly o konzultaci ve věci předešlého sporu 5. února 1996. Posléze v dubnu téhož roku zažádaly o vytvoření panelu, jehož rozhodnutí bylo vyneseno a oběma stranám komunikováno v červnu 1997. Režim aplikovaný na straně ES byl shledán v rozporu s GATT 1994. Evropská společenství se odvolávala s návrhem na přezkoumání.

V lednu 1999 žádaly Spojené státy o autorizaci pozastavení závazků vůči Evropským společenstvím v celkové hodnotě 520 miliónů USD s ohledem na odstavec 2 článku 22 DSU (Dispute Settlement Understanding Agreement). V něm jsou přímo definovány formy kompenzací, které mohou dotčené strany využít v případě obchodních sporů. Paralelně ke své autorizaci se v lednu 1999 Spojené státy připojují

[20] Inter-American Institute for Cooperation on Agriculture, Caribbean Regional Cenre (CaRC) *Agriculture in St. Lucia, 1991-1995 and Beyond*, 1997, Working Document n° 10 of 13, page 10

[21] DE MELO, Jaime. Bananas, the GATT, the WTO and US and EU domestic politics. *Journal of Economic Studies* [online]. 2015, roč. 42, č. 3. DOI: 10.1108/JES-05-2014-0070, Dostupné z: https://ferdi.fr/publications/bananas-the-gatt-the-wto-and-us-and-eu-domestic-politics

i k žádosti Panamy, Hondurasu, Mexika a Guatemaly o novou konzultaci navazující na obě předchozí, tentokrát pod označením DS158. Strany argumentují tím, že Evropská společenství selhala implementovat rozhodnutí panelu z roku 1997. ES mělo v průběhu patnáctiměsíční lhůty (tzv. přiměřená lhůta)[22] podniknout kroky k nápravě, nicméně se tak nestalo.

Zatímco je tedy na ES podávána stížnost v podobě DS158, Evropská společenství reagují na autorizační požadavek USA. Argumentují s ohledem na odstavec 3 a 4 článku 22 DSU,[23] dle nichž musí být odvetná opatření úměrná ušlému zisku či ztrátě, kterou strana utrpěla. ES tedy oponuje neúměrností částky stanovené Spojenými státy jako ekvivalent jejich obchodní ztráty. Arbitrážní panel 9. dubna 1999 rozhoduje, že jsou americká protiopatření vskutku neúměrná a vypočítává vlastní ekvivalent. Tato hodnota byla stanovena do maximální výše 191,4 miliónů USD za rok. Spojené státy byly panelem autorizovány k pozastavení závazků vůči ES ve stanovené výši o měsíc později.

V listopadu 1999 žádá o autorizaci pozastavení závazků vůči Evropským společenství i Ekvádor a to sice ve výši 450 miliónů USD. Zde vidíme podstatný rozdíl mezi argumentem, který uvádí Spojené státy a tím, který uvádí Ekvádor. Jelikož se Ekvádor stal členem WTO později, nemohl být v rámci této instituce spolužadatelem ve věci DS16. USA žádaly o autorizaci zavedení opatření proti ztrátám vzniklým z důvodu nového evropského režimu, kdežto Ekvádor žádá o povolení k protiopatřením z důvodu prodlení ES s implementací arbitrážního rozhodnutí z roku 1997. Nicméně, Evropská společenství analogicky k americkému požadavku opět argumentují vůči Ekvádoru 3. odstavcem 22. článku DSU. Panel v březnu roku 2000 rozhoduje o částce 201,6 miliónů USD za rok, kterou může Ekvádor v rámci pozastavení závazků vůči ES aplikovat. Suma kalkulovaná panelem byla tedy méně než poloviční oproti požadované sumě, avšak stále vyšší než ta, o níž panel rozhodl ve prospěch USA. V květnu téhož roku dostává Ekvádor oficiální autorizaci k pozastavení závazků vůči Společenstvím.

[22] Reasonable period of time
[23] KOUL, Autar Krishen. *Guide to the WTO and GATT* [online] [cit. 08.04.2020]. ISBN: 978-981-13-2089-7

V lednu 2001 bylo Radou (ES) přijato nařízení č. 216/2001, kterým bylo zrušeno původní nařízení Rady č. 404/93. Toto nové nařízení zavádělo systém tří typů banánových kvót bez ohledu na jejich původ (čl. 18):

→ Kvóta A: 2,2 miliónů tun a clem 75 EUR/t
→ Kvóta B: 353 000 tun a clem 75 EUR/t
→ Kvóta C: 850 000 tun a clem 300 EUR/t [24]

Dne 29. listopadu 2005 bylo přijato další nařízení Rady (ES) č. 1964/2005, o celních sazbách pro banány. S účinností od 1. ledna 2006 byla tímto nařízením zavedena bezcelní banánová kvóta 775 000 tun pro země AKT a obecné clo 175 EUR na 1 tunu čisté hmoty banánů pro ostatní dovozce (čl. 1).[25] V listopadu 2006 žádá Ekvádor o konzultaci argumentujíc, že je dané nařízení opět v rozporu s GATT. Ke konzultacím se připojuje Svatá Lucie, Belize, Surinam, Pobřeží slonoviny, Spojené státy, Panama a další. Po několika dalších kolech vyjednávání a odolávání poskytnul panel závěrečné vyjádření – zvláštní bezcelní kvóta pro státy AKT vytvářela méně příznivé podmínky pro ostatní členy Světové obchodní organizace. V prosinci 2009 Evropská unie úspěšně ukončila vyjednávání s latinskoamerickými dovozci banánů. Byla přilétala Ženevská dohoda o ochodu s banány. Ženevská dohoda zavádí postupné snižování cla z původních 175 EUR/t na 114 EURUR/t do roku 2017. Oficiálně pak 8. listopadu 2012 strany dospěly k společnému řešení těchto tří sporů, čímž byly tyto zdlouhavé banánové války ukončeny.

1.2.2. DS53 – Celní oceňování importu

Evropská společenství podala 27. srpna 1996 žádost o konzultaci se Spojenými státy mexickými ve věci celního oceňování dovozu. Společenství nesouhlasila se zaváděním CIF (cost, insurance and freight, INCOTERMS) v souvislosti s produkty dováženými z členských států Společenství a aplikováním FOB (Free on Board, INCOTERMS) v případě produktů pocházejících ze členských států NAFTA. Doložka FOB značně zvýhodňovala severoamerické státy, protože v případě její aplikace, prodávající

[24] *Nařízení Rady (ES) č. 216/2001 ze dne 29. ledna 2001, kterým se mění nařízení (EHS) č. 404/93 o společné organizaci trhu s banány*, Úřední věštník Evropské unie, zvláštní vyd. 2004, svazek 31, kapitola 3 - Zemědělství Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001R0216&from=EN
[25] *Nařízení Rady (ES) č. 1964/2005 ze dne 29. listopadu 2005 o celních sazbách pro banány*. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32005R1964

nenese zodpovědnost za škody vzniklé na palubě lodi či jiného dopravního prostředku. Vlastnická práva a povinnosti přechází na kupujícího v moment naložení. Naopak doložka CIF vyžaduje sjednání různých typů pojištění s cílem zajistit bezpečnost zboží po celou dobu přepravy. Tato doložka je pro prodávající stranu podstatně nákladnější než FOB.[26] Evropská společenství tedy argumentovaly článkem XXIV GATT – odstavcem 5 (a), v němž se strany zavazují neaplikovat vyšší cla nebo více omezující celní nařízení na jednu ze stran, resp. skupinu stran, než na jiných smluvních územích. V rámci daného sporu se až doposud vedou konzultace. Strany tedy ani po více než dvaceti letech nedošli ke společnému řešení.

1.2.3. DS314, DS341 – Vyrovnávací opatření na olivový olej z roku 2004 a 2006

Evropská společenství zažádala o konzultaci se Spojenými státy mexickými nejprve v srpnu roku 2004 a posléze opět v dubnu roku 2006. Společenství se dovolávala nedodržení následujících článků ze strany Mexika, když zavedlo režim vyrovnávacích opatření na dovoz olivového oleje ze zemí Společenství:

→ Články 13, 21 Dohody o Zemědělství
→ Články 1, 11 – 16, 22 Dohody o subvencích a vyrovnávacích opatřeních[27]

Chyby, kterých se Mexiko dopustilo můžeme shrnout následovně:

Mexiko selhalo vykonat řádné šetření dopadu nového režimu před jeho samotným zavedením. Při šetření použilo statistická data za posledních 9 měsíců namísto celého kalendářního roku. Zároveň Evropským společenstvím nebyla tato opatření včas komunikována. Mexiko dále selhalo při povinnosti vytvořit prostor pro vyjednávání mezi stranami před zahájením vlastního šetření v rámci WTO, ačkoliv mu k tomu byla poskytnuta přiměřená lhůta. Mexiko nedodrželo prioritní postavení Dohody o zemědělství před závazky, které mu vznikají na základě SCM Agreement. Dále selhalo

[26] MACHKOVÁ, Hana, SATO, Alexej, a kolektiv, *Mezinárodní obchodní operace*, Grada Publishing, 6. přepracované vydání, 2014, ISBN: 978-80-247-4874-0
[27] Agreement on Subsidies and Countervailing Measures, SCM Agreement

poskytnout adekvátní odůvodnění pro zavedení těchto vyrovnávacích opatření, i když k tomu bylo Společenstvím vyzváno. [28]

Mexiko argumentovalo tím, že subvencovaný dovoz olivového oleje ze států Evropských společenství znemožňoval vytvoření konkurenceschopného domácího olivového průmysl. Společenství argumentovala tím, že Mexiko nespravedlivě cílí pouze na evropské dovozy velmi kontrastující s plně liberalizovaným dovozem olivového oleje ze zemí NAFTA. Na Evropské dovozy byla uvaleno clo 45 centů na litr oleje, kdežto u jiných obchodních partnerů (např. Chile a Argentina) byly aplikovány sazby v rozmezí 10 – 20 centů.

Konečné rozhodnutí byla vydáno panelem v září 2008. Panel shledal mexická vyrovnávací opatření na evropský olivový dovoz v rozporu s již zmíněnými dohodami a doporučil mexické straně vykonat nápravu. V listopadu 2008 ve svém Úředním věštníku zveřejnilo usnesení o odstranění vyrovnávacích cel na evropské dovozy, čímž byl spor úspěšně uzavřen.[29]

1.3 Pilířová struktura EU a Lisabonská smlouva

Vraťme se zpět k samotnému názvu dohody z roku 1997. Vidíme, že dohoda byla oficiálně uzavřena mezi Mexikem a Evropským společenství. Evropská unie však vznikla již v roce 1993. Čtyři roky po jejím vzniku se tedy při podpisu dohody užilo původního označení „Evropské společenství“. V této podkapitole se pokusím vysvětlit, proč tomu tak bylo a jak souvisí Lisabonská smlouva i pilířová struktura s obchodně-právními vztahy EU a Mexika.

Maastrichtská smlouva byla podepsána 7. února 1992. Přezdívá se jí dle místa, v němž k podpisu mezi tehdejšími 12 členy ES došlo. Oficiálním názvem je „Smlouva o Evropské unii“. V platnost vstoupila 1. listopadu 1993 a tímto dala prostor pro vznik Evropské unie. Maastrichtská smlouva svěřila Unii určité pravomoci rozdělené do tří skupin (pilířů), proto mluvíme o pilířové struktuře EU.

[28] *Dohoda o subvencích a vyrovnávacích opatření* z roku 1994, Úřední věstník L 336 , 23/12/1994 S. 0156 - 0183, České zvláštní vydání: Kapitola 11 Svazek 021 P. 243 - 273. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A21994A1223%2814%29

[29] *Mexico - Definitive Countervailing Measures on Olive Oil from the European Communities: Report of the Panel, 2008* [online]. Dostupné z: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2007/july/tradoc_135144.pdf

První pilíř tvoří Evropské společenství. Jedná se o nejstarší pilíř Evropské Unie a jeho hlavním úkolem je dle článku č. 2 Smlouvy o založení ES (1957) vytvoření společného trhu, podpora vysokého stupně zaměstnanosti, rovnoprávnost mužů a žen, trvale udržitelný ekonomický růst a v neposlední řadě i zvyšování úrovně kvality života spolu s udržováním vysokého stupně hospodářské konkurenceschopnosti. Také je zde poprvé vymezen pojem „občanství Unie“. Aktivitami a politikami, s jejichž pomocí má být dosaženo zmiňovaných cílů, se zabývá článek třetí a čtvrtý. Patří sem společná politika v oblastech jako je doprava, zemědělství, rybolov či životní prostředí, dále se jedná o koordinaci v oblasti zaměstnanosti a společnou sociální politiku opírající se o Evropský sociální fond, který nově vznikl dle bodu (j) 1. odstavce 3. článku Smlouvy o ES. Zcela zásadním bodem je pak bod (c) téhož odstavce, v němž je zmiňováno zrušení překážek pro volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu mezi jednotlivými členskými státy. Přezdívá se jim „čtyři svobody“.[30] Všechny tyto aktivity a politiky fungují na principu proporcionality a ty, které nespadají do exkluzivní kompetence ES, na principu subsidiarity (čl. 5).[31]

Druhý pilíř je tvořen společnou zahraniční a bezpečnostní politikou. Jeho hlavní cíle jsou vymezeny v 11. článku V. hlavy Smlouvy o EU, a to sice: ochrana společných hodnot, primárních zájmů Unie a její svobody a integrity v souladu s principy Charty OSN.[32] Třetí pilíř pak tvoří spolupráce v oblasti justice a vnitřních věcí. Opírá se o VI. hlavu Smlouvy o EU. Jeho hlavními cíli jsou soudní spolupráce v oblasti trestního práva. Poprvé se zde, ačkoliv zatím jen obecně, mluví o Europolu (čl. 30, viz. dále). Výsledkem přijetí Maastrichtské smlouvy bylo tedy zavedení nového postupu spolurozhodování a Evropský parlament získal větší pravomoci. V neposlední řadě byly rozšířeny oblasti spolupráce mezi jednotlivými členy, které původní Smlouva o ES nezahrnovala.

O pět let později, 2. října 1997, byla podepsána Amsterodamská smlouva. V platnost vstoupila 1. května 1999. Důvodem pro její přijetí byly přípravy na přistoupení nových členských států. Po Amsterodamské smlouvě byla imigrační politika, stejně tak i celní

[30] MÜNCHAU, Wolfgang. *Europe's four freedoms are its very essence.* The Financial Times [online]. 12. prosince 2017 [cit. 11.04.2020]. Dostupné z: https://www.ft.com/content/49dc02dc-c637-11e7-a1d2-6786f39ef675

[31] *Smlouva o založení Evropského společenství* ze dne 25. března 1957 (podepsáno v Římě), konsolidované znění, Úřední věštník EU, 2002, v českém znění. EUR-Lex - 12002E/TXT - CS - EUR-Lex. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12002E%2FTXT

[32] viz. předchozí poznámka

a soudní spolupráce v občanskoprávní oblasti, přesunuta ze třetího pilíře do prvního. Naopak třetí pilíř byl rozšířen o nově vzniklý Europol, o němž se v Maastrichtské smlouvě zatím mluvilo jen obecně, a také o Agenturu Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech, krátce označovanou jako Eurojust (vzniká r. 2002).[33]

Dále byla 26. února 2001 podepsána Niceská smlouva[34] vstupující v platnost po ratifikaci všemi členskými státy 1. února roku 2003. Počáteční datum platnosti Smlouvy z Nice bylo oddáleno kvůli Irsku, kde je pro přijetí smlouvy o EU dle irské ústavy vyžadováno referendum. Po prvním referendu byla smlouva zamítnuta z důvodu irských obav o svou nezávislost. Až o rok později, v roce 2002, kdy bylo Irsko ujištěno, že jeho nezávislost nebude dotčena, dospělo referendum s 63 % všech hlasů pro schválení Niceské smlouvy. Primárním důvodem jejího vzniku byla příprava na rozšíření Evropské Unie o 10 členů z Východní Evropy (z původních 15 členských států se EU rozšiřuje na 25) a zajištění plynulého fungování Unie po tomto rozšíření.[35] Ve výsledku však nepřinesla zas tak radikální změny. Pozměnila složení Komise a nově byla zavedena kvalifikovaná většina v hlasovacím systému Rady (čl. 2 odstavec 10 Niceské smlouvy).

Ačkoliv tedy EU oficiálně vznikla roku 1993, panovaly jisté nejasnosti ohledně jejího charakteru právě kvůli již popsané pilířové struktuře. Vznikaly dohady, zda se jedná o mezinárodní organizaci a zda má mezinárodní právní subjektivitu, tzv. vnější subjektivitu.[36]

Mezinárodní organizací se rozumí sdružení států vzniklé dle mezinárodní smlouvy uzavřené mezi těmito státy. Toto sdružení zakládá trvalé orgány a vykonává činnosti, které jí byly členskými státy uloženy, je tedy vymezena její působnost a pravomoci. Smlouva o založení Evropského společenství (1957) a stejně tak i Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (Euratom, 1957) tyto podmínky splňovaly. V obou případech se jednalo o supra nacionální charakter institucí. ES mohlo uzavírat mezinárodní smlouvy se třetími stranami, ať už to byly individuální

[33] McCORMICK, John: Understanding the European Union: A Concise Introduction, Palgrave, New York, 2. vydání, 2002, ISBN: 0–333–71695–7
[34] Smlouva pozměňující Smlouvu o EU a Římské smlouvy
[35] McCORMICK, John a OLSEN, Jonathan. The European Union: Politics and Policies, Routledge, 6. vydání, 2018, ISBN 978-0-8133-5034-9
[36] MCCORMICK, John a Jonathan OLSEN. *The European Union : politics and policies*. [s.l.]: Routledge.

státy, jiné mezinárodní organizace nebo skupiny států. Zároveň pro 1. pilíř sloužily orgány (Parlament, Komise, Rada aj.).[37] Druhý i třetí pilíř však byly mezistátního charakteru a podmínku mezinárodní organizace s právní subjektivitou tak nenaplňovaly. Členské státy si nadále ponechávaly vlastní pravomoci. Právní subjektivita tedy byla přiznána pouze Evropským společenstvím, protože si ji členské státy v zakládacích smlouvách (ES a EURATOM) sjednaly. Naopak Evropské unii tato právní subjektivita přiznána nebyla, členské státy si ji ve Smlouvě o EU přímo nedohodly. Zároveň se nebylo možné odvolávat na judikaturu Soudního dvora EU, vzhledem k tomu, že jeho kompetence byly omezeny na 3. pilíř nikoli však druhý.[38]

Nesrovnalosti ohledně pilířové struktury EU a její právní subjektivity vyřešila až Lisabonská smlouva. Přijetím Lisabonské smlouvy13. prosince 2007 a následně jejím vstoupení v platnost dne 1. prosince 2009 Evropská unie nahradila Evropská společenství. Smlouva jasně stanovuje rozsah působností a pravomoci Evropské unie a stejně tak i pravomoci jejích orgánů, čímž je naplněna podmínka právní existence mezinárodní organizace. [39] To je ostatně i odpověď na otázku, kterou jsem si položila na začátku této podkapitoly. Souborná dohoda z roku 1997 byla oficiálně uzavřena mezi Mexikem a Evropským společenstvím, protože Evropská unie v té době vnější právní subjektivitu a pravomoci mezinárodní organizace postrádala.

[37] CIHELKOVÁ, E., ŠVARC, Z., & BIČ, J. (2010). Lisabonská smlouva – nový rámec pro mezinárodně právní postavení Evropské unie a její vnější činnosti. Současná Evropa, roč. 2010 (č. 2), 3-22.
[38] ZWAAN, Jaap W. de. The legal personality of the European Communities and the European Union. Netherlands Yearbook of International Law [online]. T.M.C. Asser Press, 1999, roč. 30. Dostupné z: https://booksc.xyz/book/53700605/13b969
[39] CIHELKOVÁ, E., ŠVARC, Z., & BIČ, J. (2010). Lisabonská smlouva – nový rámec pro mezinárodně právní postavení Evropské unie a její vnější činnosti. Současná Evropa, roč. 2010 (č. 2), 3-22, str. 8

2. Modernizace Acuerdo Global

Od roku 2000, kdy Dohoda o hospodářském partnerství, ekonomické koordinaci a spolupráci mezi Evropským společenstvím a Mexikem vstoupila v platnost, uplynulo více než 15 let a svět prošel mnohými změnami. V den podpisu smlouvy měla Evropská unie 15 členů, dnes sčítá již 27,[40] kromě toho vznikla i jednotná měnová zóna v 19 z nich. Na druhé straně se rozrostlo i Mexiko. Z původních 99 miliónů obyvatel na konci 20. století má dnes 128 miliónů. Významně se zvýšil i jeho hrubý domácí produkt. V roce 2000 HDP činilo 707,91 miliard USD, dnes se mexická ekonomika může pochlubit téměř 1 220,7 mld. USD. V nominálních hodnotách je skok opravdu markantní, musíme si však uvědomit, že zde hraje roli i inflace. Nicméně i přesto, se reálné HDP přepočítané na inflaci zvětšilo o solidních 20 % na obyvatele. Mexiko se tak stalo jednou z nejrychleji se rozvíjejících zemí vůbec.[41] To se ostatně odrazila i na celkovém objemu mexicko-evropských obchodních operací – viz. následující graf zaznamenávající vývoj exportu a importu zemí EU se Spojenými státy mexickými: [42]

Obrázek 4: Vývoj exportu a importu ze zemí EU do Mexika v letech 2007 – 2017

Zdroj: GlobalStat.eu

[40] Spojené království Velké Británie a Severního Irska není členem EU od 31. ledna 2020
[41] *CountryProfile Mexico* – The World Bank Data. In: [cit. 15.04.2020]. Dostupné z: https://databank.worldbank.org/views/reports/reportwidget.aspx?Report_Name=CountryProfile&Id=b450fd57&tbar=y&dd=y&inf=n&zm=n&country=MEX
[42] Propad mezi lety 2007 a 2009 je zapříčiněn celosvětovou hospodářskou krizí z roku 2008

V lednu 2013 se strany rozhodly směrovat k nové vzájemné spolupráci. Samotné vyjednávání bylo zahájeno v červnu 2016.[43] Po dvou letech dialogu, 21. dubna 2018, dospělo Mexiko spolu s Evropskou unií k takzvanému Agreement in principle. V něm obě strany formulovaly nové modernizované zásady týkající se obchodní části Souborné dohody z roku 2000. V současné době ještě neexistuje podepsaný a oficiální legislativní dokument, nicméně, Komise Evropské unie publikovala volně dostupný prozatímní dokument shrnující nové směry evropsko-mexické obchodní spolupráce. Ty nejdůležitější z nich pro lepší orientaci rozdělím do podkapitol. V poslední podkapitole modernizovanou verzi Global Agreement celkově shrneme.

2.1. Obchod se zbožím

Původní dohoda nepokrývá určité oblasti výrobků a na obou stranách se tak vyskytoval nevyužitý prostor s potenciálem pro další obchodování i investování. Tyto nedostatky slibuje revidovaná smlouva vyřešit. Jedná se například o výrobky z oblasti zemědělství a rybolovu. U zpracovaných zemědělských výrobků jako jsou těstoviny, čokoláda nebo laktózový sirup, se očekává rychlé až okamžité odstranění celních překážek hned poté, co nová dohoda vstoupí v platnost. Pro spotřebitele na obou stranách to tedy znamená větší výběr a lacinější nákup daných produktů z důvodu levnějšího importu.

U některých položek byla sjednána částečná liberalizace umožňující stranám lepší přístup na trh prostřednictvím navýšených celních kvót (TRQs, Tariff-rate Quotas). Pro Mexiko je to například zvýšení kvót na hovězí maso a hovězí droby. U vepřového masa i drůbeže můžeme očekávat plnou liberalizaci s výjimkou kuřecích prsou a vajec. Stejně tak i med bude moct Mexiko vyvážet bez jakéhokoliv celního zatížení nejpozději 7 let od vstoupení v platnost modernizované dohody.[44] Na straně EU se dočkáme zvýšení kvót pro zralé i čerstvé sýry a snížení dovozního cla na kojeneckou výživu o 50 %. Nejpozději po uplynutí 7 let bude plně liberalizován obchod na obou

[43] Ex-post evaluation of the implementation of the EU-Mexico Free Trade Agreement – Final Report by ECORYS, February 2017, Publications Office of the European Union [online]. Dostupné z: https://www.fta-evaluation.com/mexico/wp-content/uploads/sites/2/2017/02/EU-MEX-FTA-ex-post-evaluation-final-report-executive-summaries.pdf

[44] *Appendix A: Mexico's Tariff Rate Quotas* ze dne 21. dubna 2018, Modernisation of the Trade part of the EU-Mexico Global Agreement [online]. 2018 [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/november/tradoc_157553.pdf

stranách s konzervovanými broskvemi a nejpozději po uplynutí 10 let s čerstvými jablky – viz. tabulka č.1.

	Před modernizací FTA	Po modernizaci FTA
Drůbež	Clo až 100 %	0 %
Sýry	Clo až 45 %	0 %
Vepřové maso	Clo až 45 %	0 %
Čokoláda	Clo až 20 %	0 %
Těstoviny	Clo až 20 %	0 %

Tabulka 1: Celní zatížení vybraných produktů před po a modernizaci FTA

Zdroj: vlastní tvorba

Zlepšení se očekává i v automobilovém průmyslu, který v Mexiku v posledních letech neustále stoupá. Mexiko bude za výhodnějších podmínek nadále vyvážet auta a paralelně s ním bude EU vyvážet automobilové díly.[45]

2.2. Pravidla o původu zboží

Tato sekce se opírá o zásadu teritoriality produktů. V případě živočišných výrobků musí všechny produkty pocházet ze zvířat, která se narodila, rostla a následně i byla poražena na území smluvních stran. Veškeré nerostné produkty musí být těženy přímo na území smluvních stran, stejně tak i veškeré ovoce a zelenina musí pocházet z polí nacházejících se na území Mexika nebo EU. V daných případech mluvíme o takzvaných zcela získaných výrobcích.[46] V případě pochybností o původů zboží se celní orgány stran zavazují navzájem poskytnout administrativní výpomoc. U výrobků, které nespadají pod „wholly obtained products“ se pak strany řídí dalšími pravidly o původu zboží uvedenými v dané dohodě. Například u aut nesmí podíl součástek pocházejících z jiných než smluvních zemí[47] překročit 45 %. Zajímavostí je, že v případě rybolovu nezáleží na konkrétní lokalitě výlovu, naopak je postačující, že

[45] *Appendix B: EU Tariff Rate Quotas* ze dne 21. dubna 2018, Modernisation of the Trade part of the EU-Mexico Global Agreement [online]. 2018 [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/november/tradoc_157555.pdf
[46] wholly obtained products
[47] non-originating materials

se výlov ryb uskutečnil na lodi plující pod mexickou vlajkou, resp. pod vlajkou členského státu EU.

2.3. Usnadnění obchodu

V této části dohody se strany zavazují spolupracovat na zefektivnění všech odvětví společného obchodu, vyměňovat si informace a zřizovat oprávněné hospodářské subjekty (Authorized Economic Operator, AEO) v souladu se standardy Světové celní organizace (World Custom Organization, WCO). Certifikace AEO je udělována mimořádně spolehlivým firmám příslušným celním orgánem. V České republice je kompetentním úřadem ve věci AEO Celní úřad pro Jihočeský kraj v Českých Budějovicích.[48] Například v Německu je autorizovaným ekonomickým operátorem firma Der Zoll[49], ve Španělsku to pak je Agencia Tributaria.[50] Tyto subjekty se vyznačují vysokou finanční stabilitou a ověřenou spolehlivostí. Subjekty s touto certifikací mohou využívat řadu úlev a benefitů, jako například úlevy při celních kontrolách a nebo možnost přednostního provedení některých úkonů celní správy. Systém certifikace AEO a její vzájemné uznávaní na mezinárodní úrovni států napomáhá vytvářet transparentní a bezpečný mechanismus obchodování.[51]

2.4. Ochranná opatření

Tato část nové dohody se zabývá anti-dumpingovými a antisubvenčními opatřeními. Obě strany se zavazují dodržovat pravidla a povinnosti v rámci WTO, zároveň si ponechávají veškerá práva plynoucí z úmluv Světové obchodní organizace. Nově si strany sjednaly právo zavést zvláštní opatření v případě závažného ohrožení domácí produkce a konkurenceschopnosti. V takových situacích mohou obě strany dočasně

---

[48] *Deset let programu AEO* | Celní správa ČR. In: [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/celni-urad-pro-jihocesky-kraj/tiskove-zpravy/2018/Stranky/deset-let-programu-aeo.aspx

[49] Der Zoll [online] [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: https://www.zoll.de/DE/Der-Zoll/der-zoll_node.html

[50] Agencia Tribunaria [online]. [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: https://www.agenciatributaria.es/AEAT.internet/Inicio.shtml

[51] *Výhody vzniklé udělením povolení AEO* | Celní správa ČR. In: [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/clo/e-customs/opravneny-hospodarsky-subjekt-aeo/Stranky/vyhody-vznikle-udelenim-osvedceni-aeo.aspx

zvýšit clo na dovážené zboží nicméně nejvýše na takovou celkovou hodnotu zboží, která odpovídá domácímu odvětví. Nicméně snižování kvót dohoda přímo vylučuje.[52]

2.5. Sanitární a fytosanitární opatření

Starší verze dohody se tímto tématem prakticky nezabývala – pouze v 5. článku GA z roku 2000, odstavec písmene (j), je obecně zmíněno, že Smíšená rada, která je zřízena ve 20. článku rozhodní z roku 2000, dohlíží na hygienické i rostlinolékařské (fytosanitární) regulace. Nová dohoda se na danou oblast soustředí mnohem více. Pří vývozu různých druhů ovoce z EU do Mexika vyžadovalo Mexiko nejprve před-schválení, které vykonávali mexičtí inspektoři přímo u zdroje na území EU. Poplatky za kontroly se přenášely na členské státy. Nová dohoda slibuje eliminaci zbytečných kontrol a větší transparentnost.

Kromě toho můžeme očekávat novou oblast spolupráce a to sice oblast adekvátních podmínek života zvířat a veškeré záležitosti týkající se antimikrobiální rezistence. Strany v nové dohodě berou na vědomí, jaké riziko s sebou mutace a vývoj rezistence bakterií na nové látky nese. Dále se zavazují spolupracovat na snižování užívání určitých látek za účelem rychlejšího růstu zvířat, které následně mohou vést k již zmiňovaným mutacím a větší rezistenci bakterií. Zcela záměrně je oběma stranám dohody vyloučeno dovolávat se řešení sporů jakékoliv záležitosti spadající pod danou kapitolu. Prioritou stran v dané oblasti je totiž spolupráce a vývoj.[53]

2.6. Malé a středně velké podniky

Modernizovaná Souborná dohoda mezi Evropskou unií a Mexikem bude nově obsahovat kapitolu dedikovanou výhradně malým a středním podnikům (Small and Medium-sized Enterprises, SMEs). Evropská unie a Mexiko souhlasí s vytvořením vlastních webových stránek zaměřující se na poskytování informací o importu i exportu daných stran, aktuální informace týkající se cel, daní i poplatků, dále pak

[52] *Chapter XX, Trade Remedies* ze dne 21. dubna 2018, Modernisation of the Trade part of the EU-Mexico Global Agreement [online] [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/april/tradoc_156797.pdf

[53] *Cooperation in Animal Welfare and Anti-Microbial Resistance* ze dne 21. dubna 2018, Modernisation of the Trade part of the EU-Mexico Global Agreement [online] [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/april/tradoc_156799.pdf

mechanismu a kritéria rozhodování o původu zboží aj. Stránky budou brát zvláštní ohled na malé a středně velké podniky tak, aby jim co nejvíce usnadnily přístup na trh a mohli tak konkurovat velkým podnikům. Zpoplatňování těchto zdrojů je přímo vyloučeno 4. odstavcem článku č. 2.[54]

2.7. Modernizace GA – Shrnutí

Nejvíce z nové dohody tedy bude, jak na straně Mexika, tak i na straně Evropské unie, těžit sektor zemědělských výrobků. Především se jedná o čokoládové výrobky, těstoviny, sýry, drůbeží maso a vepřové maso. Jiným výrobkům bude poskytnuta zvláštní ochrana. Jedná se o výroky, s nimiž se pojí tradiční zeměpisné označení jako například irská whiskey, italské Prosecco či parmazán, parmská šunka a jinak. Autenticita všech těchto výrobků a schopnost spotřebitele dané výrobky rozpoznat od jiných napodobenin se pojí právě na geografické označení jejich původu. Modernizovaná verze Souborné dohody věnuje těmto výrobkům zvláštní sekci spadající pod obsáhlou kapitolu duševního vlastnictví v nově připravovaném dokumentu. Dohoda tak těmto výrobkům poskytne mnohem větší ochranu. Původní seznam sčítající 100 druhů chráněných lihovin bude rozšířen o 340 dalších produktů. Prodej neautentických výrobků bude samozřejmě penalizován, spotřebitelé si budou moci být jistější, že opravdu kupují originální výroky. Mexiko dále přiblíží své normy těm evropským, což ve výsledku povede k usnadnění vývozu do Mexika, zejména pro malé a středně velké podniky.[55] Zásady hospodářské soutěže ochrání podniky obou stran, smlouva jasně vylučuje příznivější zacházení a podmínky pro domácí dodavatele, výrobce aj. To povede k větší transparentnosti a spravedlnosti obchodní spolupráce.

Nová verze FTA bude obsahovat i kapitolu týkající se obchodu s energiemi a surovinami. Evropští investoři se tak dostanou k uhlovodíkovým a čistým energetickým trhům Mexika, jejichž hodnota ročně dosahuje 15, resp. 6 miliard USD. Strany budou spolupracovat na úplné eliminace celních překážek v rámci vývozů a

[54] *EU-Mexico Free Trade Agreement, Chapter on Small and Medium-sized Enterprises* ze dne 21. dubna 2018, Modernisation of the Trade part of the EU-Mexico Global Agreement [online]. 2018 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/april/tradoc_156825.pdf

[55] *The EU-Mexico Trade Agreement explained in detail* [online] [cit. 19.04.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/eu-mexico-trade-agreement/agreement-explained/index_en.htm

dovozů energií a čistých surovin, dále se zavazují vládně nezasahovat a neovlivňovat ceny daného sektoru. To s největší pravděpodobností povede k navýšení objemu ochodu v dané oblasti, která v současné době tvoří 15 % celkového importu EU z území Mexika (viz. obrázek č.5).

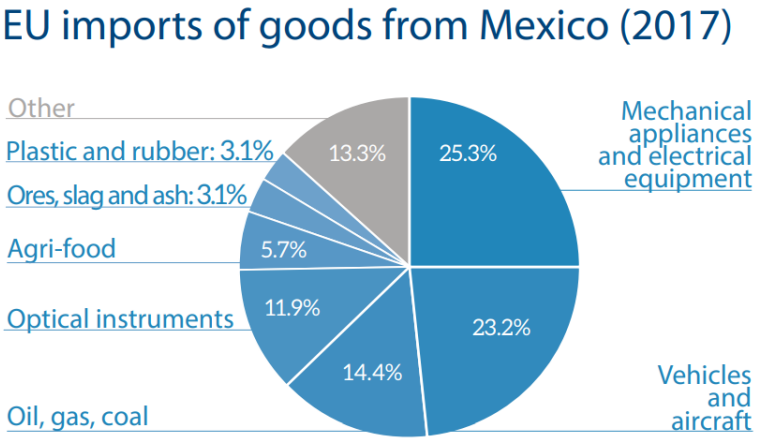

Obrázek 5: Import zemí EU z Mexika

Zdroj: EU GlobalStat

Modernizovaná dohoda zahrnuje i obsáhlou kapitolu zabývající se oblastí poskytování služeb, čímž na sebe strhává větší pozornost než její předchůdkyně. To povede k nárůstu poskytování služeb v oblasti financí, telekomunikací či například dopravy. Článek 5 této kapitoly vylučuje požadavek místní přítomnosti poskytovatele služeb jedné smluvní strany na území té druhé, články 6 a 7 pak zakazují upřednostňování domácích poskytovatelů skrze vytváření celních překážek pro poskytovatele druhé smluvní strany, což podstatně ulehčuje vzájemný přístup ke společnému trhu.

3. Komparace vztahů EU a Mexika v celém regionu Latinské Ameriky

V dané kapitole se pokusím zasadit vztahy Mexika a Evropské unie do kontextu celého latinskoamerického regionu. Než se pustím do samotné komparační fáze, uvedu základní teoretický background ke vztahům Evropské unie a států Latinské Ameriky, tak, aby čtenáři lépe chápali mechanismus kooperace fungující mimo území Mexika. Podrobně se však zaměřím pouze na blok Mercosur 4 (viz. dále).

3.1. EU a Centrální Amerika

První znaky spolupráce EU a Centrální Ameriky můžeme pozorovat roku 1984, kdy Evropská společenství uzavřela s Centrální Amerikou dialog ze San José, jehož hlavním cílem bylo obnovení míru a pořádku v Centrální Americe. Od té doby se EU-LAC[56] summity konají každé dva roky a to na ministerské úrovni.

3.2. Karibské společenství (CARICOM)[57], Společenství latinskoamerických a karibských států (CELAC)[58]

Dalším dialogem byl dialog ES se Skupinou Rio (Grupo de Río)[59] v roce 1987. První společný summit ze skupiny EU-Rio Group Summits se konal ještě téhož roku v Mexiku.[60] EU-Rio Group summity spolu s EU-LAC summity tvoří dva významné mechanismy inter-regionálního politického dialogu. Zásadní rozdíl mezi oběma mechanismy tkví v tom, kdo se daných summitů účastní. Na EU-LAC summitech jsou otázky z oblasti ekonomického rozvoje, obchodu, spolupráce aj. projednávány mezi hlavami států a vlád. Právě oni rozhodují o směrech a prioritách bilaterálních vztahů. Druhý zmiňovaný mechanismus, tedy EU-Rio Group summity, se schází a spolupracuje na ministerské úrovni.

Výše zmíněné dva mechanismy byly postupně zakomponovány do komplexnějšího EU-CELAC mechanismu. CELAC (La Comunidad de Estados Latinoamericanos y

[56] LAC je označení pro Latin America and Caribbean
[57] Členové: Antigua a Barbadua, Bahamy, Barbados, Belize, Dominika, Grenada, Guyana, Haiti, Jamajka, Montserrat, Surinam, Svatá Lucie, Svatý Kryštof a Nevis, Svatý Vincenc a Grenadiny, Trinidad a Tobago
[58] Členy jsou všechny suverénní státy Amerického kontinentu kromě USA a Kanady
[59] Grupo Río je hlavním forem regionu a v současné době má 23 členských států
[60] CIHELKOVÁ, E. Vnější ekonomické vztahy Evropské unie, 1. vyd., Praha, C.H. Beck, ISBN: 80-7179-804-5

Caribeños) vzniká roku 2011 jako protiváha Evropské unii. Poslední summit z dané skupiny proběhl v červnu roku 2015 v Bruselu. Tento summit spojil celkem 62 států s cílem projednat stávající a budoucí kooperaci mezi oběma regiony. Summit byl úspěšně uzavřen výhledovým plánem, tzv. EU-CELAC Action Plan. Plán vymezuje celkem 10 oblastí společných zájmů regionů, například: migrace, udržitelný rozvoj, věda, výzkum a inovace, otázky problematiky rovnosti pohlaví a vyššího vzdělání. Plán také obsahuje jednotlivé nástroje a aktivity, které by měly být implementovány i na národních úrovních členských států, aby se dosáhla společného synergického efektu.[61]

3.3. EU a Andské společenství

Evropská společenství (EHS, EU) aktivně vytvářely obchodně-zahraniční vztahy i s jinými státy Latinskoamerického kontinentu. V roce 1993 byla v Kodani podepsána Dohoda o spolupráci (EEC-Andean Community Cooperation Agreement) s členskými státy tehdejšího Andského paktu, jimiž byly: Bolívie, Peru, Ekvádor, Kolumbie a Venezuela. Hlavními cíli dané dohody byla vzájemná spolupráce v oblasti technologie, výzkumu, energetického a těžařského průmyslu, ochrana životního prostředí, ale i například boj proti návykovým látkám. Obě strany se zavázaly vzájemně si vyměňovat informace a společně tak směřovat k prosperitě obou regionů a k utužení vztahů mezi nimi. Dané dohodě předcházela původní o deset let starší Dohoda o spolupráci.[62] EU-CAN (Community of Andean Nations) jednání byla poměrně neúspěšná vzhledem k tomu, že již v roce 2006 od dohody odstoupila Venezuela a následně zažádala o členství v MERCOSUR.[63]

3.4. EU a MERCOSUR

MERCOSUR je označení pro Mercado Común del Sur. Jedná se o sdružení volného obchodu, které bylo založeno roku 1991 Dohodou o sdružení mezi Argentinou, Brazílií, Paraguayí a Uruguayí ve městě Asunción. Roku 2006 se přidala Venezuela a

[61] European Union, External Action, EU-CELAC relationships, [cit. 08.04.2020] Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/13042/EU-CELAC%20relations
[62] *EEC-Andean Community Cooperation Agreement* ze dne 23. dubna 1993, Úřední Věštník Evropské unie [online]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ar14008
[63] European Comission, Countries and Regions, Relations with Venezuela. [cit. 08.04.2020] Dostupné z: http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/venezuela/

posledním členem se stala o devět let později Bolívie. Hlavním cílem sdružení bylo vytvoření společné celní unie, volný pohyb zboží, služeb a výrobních faktorů. Později se cíle rozšířily i na politickou koordinaci, společný ekonomický růst a rozvoj.[64] Evropská unie započala jednání o volném obchodu s daným blokem zemí již v roce 1995. Do roku 2004 se strany nebyly schopny dohodnout a od jednání upustily. O čtyři roky později vztah opět navázaly a na summitu v Limě došly ke shodě rozšířit jednání o 3 směry – obnovitelné energie, věda a technologie a infrastruktura. Na EU-LAC Summitu v roce 2010 Evropská komise úspěšně znovuobnovila jednání v oblasti obchodu. [65]

O devět let později, 29. června 2019, dospěla Evropská unie se čtyřmi zakladatelskými státy MERCOSUR (zakladatelskými státy jsou Argentina, Brazílie, Paraguay, Uruguay, souhrnným názvem Mercosur 4) k Agreement in Principle. Region Mercosur 4 sčítá 260 miliónů spotřebitelů s ročním HDP 2,2 biliónů EUR. Jedná se o velmi významný tah ze strany Evropy, protože se tak EU stává vůbec prvním partnerem, který s Mercosur 4 uzavřel, respektive oficiálně uzavře až po podpisu, obchodní dohodu. [66]

Obrázek 6: Mercosur 4

Zdroj: European Commission

[64] MERCOSUR, ¿Quiénes somos? [online]. [cit. 08.04.2020]
Dostupné z: https://www.mercosur.int/quienes-somos/objetivos-del-mercosur/
[65] DOMINGUEZ, Roberto: EU Foreign Policy Towards Latin America, Palgrave Macmillan, Velká Británie, 2015, ISBN: 9781-137-32128-2
[66] SERVICE, Members' Research. *Mercosur: Economic indicators and trade with EU* [online]. 2019 [cit. 04.04.2020]. Dostupné z: https://epthinktank.eu/2019/12/11/mercosur-economic-indicators-and-trade-with-eu/

Po 20 letech neustálého vyjednávání, jeho přerušování a obnovování, se smluvní strany konečně přiblížily k nějakému výsledku. Po ratifikaci dané dohody můžeme očekávat plnou liberalizaci dovozu průmyslových výrobků ze zemí Mercosur 4 do členských států EU. Evropští exportéři získají výhody eliminace až 90 % celních překážek na dovozy průmyslových výrobků do zemí Mercosur 4.[67] V případě citlivých odvětví, jako například zemědělské výrobky, budou stejně jako v případě s Mexikem stanoveny přiměřené lhůty, v jejichž průběhu bude docházet k postupnému uvolňování cel. Stejně tak si i evropští exportéři motorových vozidel na výhody nové FTA počkají v rozmezí až 15 let.[68]

Analogicky jako v případě FTA s Mexikem, i státy Mercosur se zavazují chránit výrobky s autentickým geografickým označením původem ze členských států EU. Seznam sčítá více než 350 položek, mezi nimiž jsou francouzské sýry, italská vína i španělská šunka. Dále, obdobně jako v Mexiku, bude drůbeží maso osvobozeno od cel, avšak do maximálního kvótního omezení – 180 000 tun za rok. Vepřové maso bude možné do obou zemí dovážet v rámci kvóty 25 000 tun ročně, nicméně kromě kvóty zde bude figurovat i clo v rozsahu 83 EUR na 1 tunu, což je opět v kontrastu s plně liberalizovanými dovozy, resp. vývozy vepřového masa v rámci EU-MEX FTA. Pravidla o původu zboží opět staví na zásadě teritoriality. Pro oblast rybolovu strany blíže specifikují, že rozhodným bodem je vlajka, pod jejíž registrací loď pluje. Dále platí, že loď musí být alespoň z 50 % vlastněna fyzickou osobou, případně skupinou fyzických osob, které jsou občany smluvních stran. V neposlední řadě, aby byly produkty považovány za wholly obtained products,[69] musí se posádka lodi skládat alespoň ze 2/3 z občanů smluvních stran. Dále je dle článku 3 povolena takzvaná dvojstranná kumulace. V praxi si pod touto kumulací můžeme představit například belgické pralinky s příchutí kávy, která byla do Belgie dovezena z Brazílie. Belgie je v souladu s tímto článkem oprávněna vyvážet své kávové pralinky zpět do Brazílie jako by byly původem ryze z EU. V podobných případech se totiž aplikuje princip absorpce.[70] Kromě shod EU-MEX FTA a EU-Mercosur 4 FTA můžeme vidět

[67] Dále jen Mercosur
[68] BALTENSPERGER, Michael a Uri DADUSH. *The European Union-Mercosur FTA: prospects and risks*. OECD, issue n°11, září 2019, Dostupné z: https://www.bruegel.org/wp-content/uploads/2019/09/PC-11_2019.pdf
[69] Viz. předchozí kapitoly a EU-MEX FTA
[70] Chapter on Protocol on Rules of Origins, Trade part of the EU-Mercosur Association Agreement, 29. června 2019, legal texts published by European Commission for informatioon purposes

dle obrázků č.7 a 8 , že i samotná struktura obchodu mezi těmito bloky je velmi podobná. Země Evropské unie vyváží jak do Mexika, tak i států Mercosur především strojní zařízení, mašinérie a chemické a farmaceutické produkty.

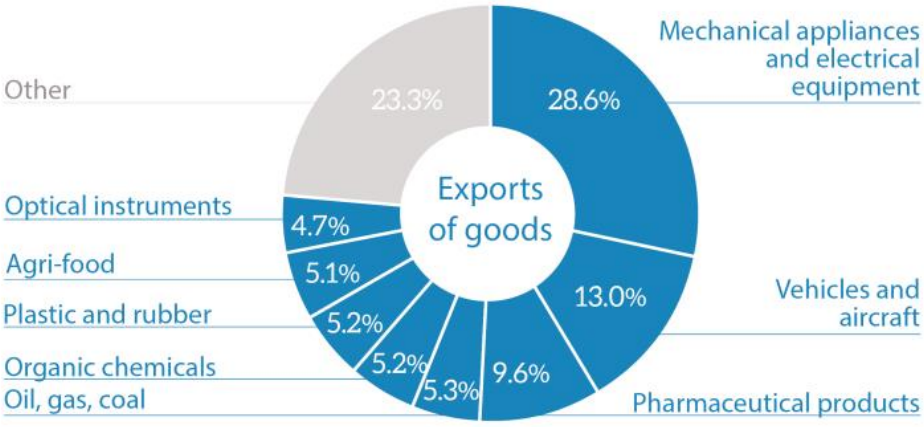

Obrázek 8: EU export produktů do zemí Mercosur (2018)

Zdroj: Eurostat

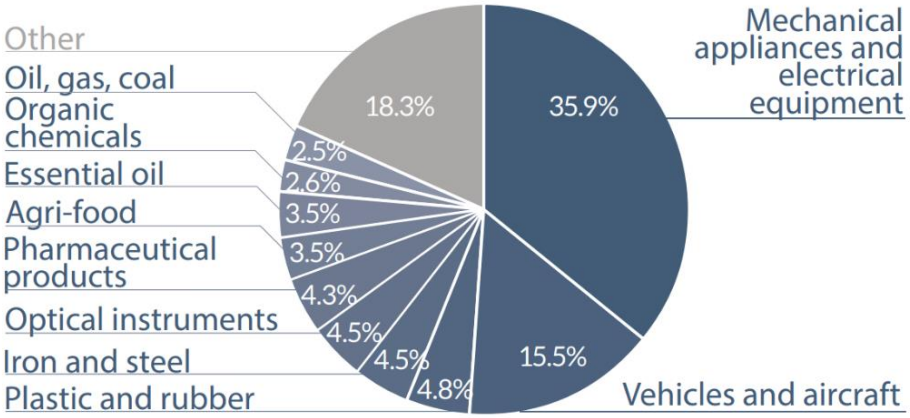

Obrázek 7: EU export produktů do Mexika (2017)

Zdroj: Eurostat

Evropská unie z těchto dvou regiónů naopak dováží suroviny jako jsou sójové boby, káva, železo, měď, drůbeží maso, vepřové maso a spoustu jiných živočišných výrobků. Za rok 2017 celkové investice EU v bloku Mercosur činily 381 miliard USD.

Srovnáme-li údaj za rok 2000, kdy investice představovaly částku 131 miliard USD, je na první pohled patrné prohloubení obchodních styků.[71]

V případě, že dojde k ratifikaci dané dohody, významně to pomůže klíčovým odvětvím vývozu Evropské unie jako jsou strojírenství, chemický průmysl, automobilový průmysl a farmaceutický průmysl. Postupné snižování cel a zavádění jednodušších celních postupů povede k větší transparentnosti obchodní spolupráce mezi smluvními stranami. Stejně jako tomu bylo u EU-MEX FTA, i v případě Mercosur se Unie chystá rozvíjet sektor služeb. Ten v současné době tvoří 20 miliard EUR. Zajímavou oblastí, kterou nová dohoda zahrnuje, je i volný pohyb profesionálů mezi smluvními stranami. V praxi by to pravděpodobně znamenaly plynulé pracovní cesty z jednoho bloku do druhého.[72]

Na potenciální přidanou hodnotu EU-Mercosur FTA se můžeme dívat ze dvou úhlů pohledu. První případ je velmi optimistický pro Evropskou unii. Představme si, že na obou stranách dojde k úplné eliminaci celních překážek. Pokud by celní překážky byly jediným faktorem negativně ovlivňujícím obchodní spolupráci mezi těmito bloky, situace by byla následující: na obou stranách by došlo k čistému navýšení zisků o sumu identickou té, kterou by jinak dodavatelé na obou stranách zaplatili v podobě cel – za předpokladu, že by se ceny ani na jedné straně nezměnily. V daném případě by dokonce více získala Evropská unie, protože v současné době jsou na její importy uvalovány mnohem větší sazby než ty, které aplikuje Unie na dovozy ze zemí Mercosur. Evropská unie by se tak obohatila více. Naopak veřejné prostředky Brazílie, Argentiny, Paraguaye a Uruguaye, by značně zchudly, jelikož by jim tato částka scházela ve státní pokladně, kde tyto příjmy tvoří významnou část. S menšími veřejnými prostředky by státy musely i omezit jejich utrácení. Teoreticky by tak celková ekonomika států Mercosur směřovala dolů.

Druhý případ je mnohem více reálný. Obě strany budou postupně eliminovat celní sazby produktů. U některých z nich dojde k plné liberalizaci, u jiných k částečné a navýší se i jejich tarifní kvóty. Dodavatelé na obou stranách díky této liberalizaci budou moct snížit své ceny a produkty se tak pro spotřebitele stanou atraktivnější.

[71] Výroční zpráva GŘ EK pro obchod, *European Union, Trade in goods with Mercosur 4* [online]. [cit. 08.04.2020] Dostupné z: https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/region/details_mercosur-4_en.pdf
[72] Chapter on Services and establishment, Trade part of the EU-Mercosur Association Agreement, 29. června 2019, legal texts published by European Commission for informatioon purposes

Státy bloku Mercosur mají velmi silný konkurenceschopný zemědělský průmysl. Evropské státy na druhé straně pak strojírenský a automobilový. Ačkoliv tedy Argentina, Brazílie, Paraguay a Uruguay ztrácí na příjmech z uvalovaných cel, ekonomika bude stoupat díky růstu zemědělského sektoru v podobě zvýšení jeho produktivity. Jelikož zatím nebyla žádná dohoda oficiálně podepsána, předpisy se pravděpodobně budou měnit a s nimi i závazky stran plynoucí z těchto dohod. V každém případě se však jedná o významný první krok k vytvoření nových obchodních vztahů mezi Evropskou unií a státy Mercosur.

ZÁVĚR

Mexiko je se svým temper růstu nepochybně velmi slibným obchodním partnerem z pohledu členských států Evropské unie. Stejně tak i Evropská unie je zajímavým partnerem pro Spojené státy mexické, vzhledem k tomu, že jim nepřímo poskytuje nezávislost na obchodním bloku, jenž je spojován podpisem Severoamerické dohody o volném obchodu.

Po zanalyzování všech dohod, které mezi sebou Mexiko a Evropská unie uzavřely, můžeme říct, že se obchodní spolupráce udává správným směrem. Bohužel, bez oficiálních a již ratifikovaných dohod, je poněkud těžké formulovat specifické závěry. Samotná vyjednávání o obsahu dohod jsou poněkud vleklá a postup schvalování smluv na obou stranách tento proces také významně zpomaluje.

Avšak, nehledě na negativní dopady byrokracie, je zcela zřejmé, že strany aktivně projevují zájem o spolupráci. To se ostatně potvrdilo i nezvykle rychlým uzavřením Dohody o volném obchodu skrze dvě rozhodnutí přijatá Radou (ES) – nejprve v roce 2000 a posléze v roce 2001. Tato rozhodnutí byla klíčová a obchodní spolupráci poskytla pomyslný odrážecí můstek. Dále vidíme zájem obou stran na prohlubování obchodní liberalizace. Pokud bude modernizovaná verze Souborné dohody schválena, dojde k eliminaci mnohých celních překážek. Skutečný ekonomický dopad však bude možno zanalyzovat až po uplynutí několika let vzhledem k tomu, že jsou přechodná období na obou stranách velmi dlouhá. Stejně tak si pravděpodobně ještě počkáme na výsledek nevyřešených sporů v rámci WTO, jedná se především o spor DS53, který se ani po více než dvaceti letech nedočkal svého rozuzlení.

Podobný závěr můžeme učinit i ve vztahu k Dohodě s Mercosur 4. V tomto bloku budeme muset počítat však s prodlevami o ještě něco významnějšími než v porovnání s Mexikem. Jednak jsou přechodná období sjednaná v prozatímních neoficiálních dokumentech delší než lhůty mexické, v řádu 10 až 15 let, resp. 6 – 10 let v Mexiku, a jednak není zcela jasné, jakým směrem se budou udávat jednotlivé politiky členských států. Především se tedy jedná o Argentinu, kde byl v říjnových prezidentských volbách minulého roku zvolen Alberto Fernandez, jehož dosavadní politika směřovala spíše k peronistickému socialismu než-li liberálnímu obchodu.

ZDROJE

KNIŽNÍ ZDROJE

DOMINGUEZ, Roberto: EU Foreign Policy Towards Latin America, Palgrave Macmillan, Velká Británie, 2015, ISBN: 9781-137-32128-2

KOUL, Autar Krishen. Guide to the WTO and GATT: Economics, Law and Politics [online]. Singapore: Springer Singapore, 2018 [cit. 08.04.2020]. ISBN 9789811320880. DOI: 10.1007/978-981-13-2089-7

MACHKOVÁ, Hana, SATO, Alexej, a kolektiv, Mezinárodní obchodní operace, Grada Publishing, 6. přepracované vydání, 2014, ISBN: 978-80-247-4874-0

McCORMICK, John a OLSEN, Jonathan. The European Union: Politics and Policies, Routledge, 6. vydání, 2018, ISBN 978-0-8133-5034-9

McCORMICK, John: Understanding the European Union: A Concise Introduction, Palgrave, New York, 2. vydání, 2002, ISBN: 0–333–71695–7

ŠTĚRBOVÁ, L. a kol. Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století. 1. vydání, Praha, Grada Publishing, 2013. 368, ISBN 97880-247-4694-4

PRÁVNÍ PŘEDPISY, MEZINÁRODNÍ DOHODY A JINÁ LEGISLATIVA

Appendix A: Mexico's Tariff Rate Quotas, Modernisation of Trade Pillar EU-Mexico Free Trade Agreement

Appendix B: EU Tariff Rate Quotas, Modernisation of Trade Pillar EU-Mexico Free Trade Agreement

Council Regulation (EC) No 216/2001 of 29 January 2001 amending Regulation (EEC) No 404/93 on the common organisation of the market in bananas

Decision No 2/2000 of the EC-Mexico Joint Council of 23 March 2000 – Joint Declarations

Decision No 2/2001 of the EU-Mexico Joint Council of 27 February 2001 implementing Articles 6, 9, 12(2)(b) and 50 of the Economic Partnership, Political Coordination and Cooperation Agreement, 2001/153/EC

Dohoda mezi EHS a Spojenými státy mexickými ze dne 15. července 1975

Dohoda mezi Evropským společenstvím a jeho členskými státy na jedné straně a Spojenými státy mexickými na straně druhé o hospodářském partnerství, politické koordinaci a spolupráci ze dne 8. prosince 1997

Dohoda o subvencích a vyrovnávacích opatření

EEC-Andean Community Cooperation Agreement ze dne 23. dubna 1993

EU-Mexico Free Trade Agreement, Chapter on Small and Medium-sized Enterprises, Modernisation of Trade Pillar EU-Mexico FTA, 21. dubna 2018

Chapter on Cooperation in Animal Welfare and Anti-Microbial Resistance, Modernisation of Trade Pillar EU-Mexico FTA, 21. dubna 2018

Chapter on Services and establishment, Trade part of the EU-Mercosur Association Agreement, 29. června 2019, legal texts published by European Commission for informatioon purposes

Chapter XX on Trade Remedies ze dne 21. dubna 2018, Modernisation of the Trade part of the EU-Mexico Global Agreement

Nařízení Rady (EHS) č. 404/93 ze dne 13. února 1993 o společné organizaci trhu s banány, poslední konsolidované znění před jeho zrušením

Nařízení Rady (ES) č. 1964/2005 ze dne 29. listopadu 2005 o celních sazbách pro banány

Nařízení Rady (ES) č. 216/2001 ze dne 29. ledna 2001, kterým se mění nařízení (EHS) č. 404/93 o společné organizaci trhu s banány

Protocol on Rules of Origins, Trade part of the EU-Mercosur Association Agreement, 29. června 2019, legal texts published by European Commission for informatioon purposes

Prozatímní dohoda o obchodu a obchodních záležitostech mezi Evropským společenstvím na jedné straně a Spojenými státy mexickými na straně druhé ze dne 8. prosince 1997

Rámcová dohoda o spolupráci mezi EHS a Spojenými státy mexickými ze dne 26. dubna 1991

ODBORNÉ ČLÁNKY, STUDIE A ZPRÁVY

BALTENSPERGER, Michael a Uri DADUSH. The European Union-Mercosur FTA: prospects and risks. OECD, issue n°11, září 2019

CIHELKOVÁ, E., ŠVARC, Z., & BIČ, J. (2010). Lisabonská smlouva – nový rámec pro mezinárodně právní postavení Evropské unie a její vnější činnosti. Současná Evropa, roč. 2010 (č. 2), 3-22

DE MELO, Jaime. Bananas, the GATT, the WTO and US and EU domestic politics. Journal of Economic Studies [online]. 2015, roč. 42, č. 3, s. 377-399. ISSN 0144-3585. DOI: 10.1108/JES-05-2014-0070

Ex-post evaluation of the implementation of the EU-Mexico Free Trade Agreement – Final Report by ECORYS, February 2017, Publications Office of the European Union

Inter-American Institute for Cooperation on Agriculture, Caribbean Regional Cenre (CaRC) Agriculture in St. Lucia, 1991-1995 and Beyond, 1997, Working Document n° 10 of 13, page 10

Mexico - Definitive Countervailing Measures on Olive Oil from the European Communities: Report of the Panel [online]. 2008 [cit. 22.04.2020]. Panel Reports

MÜNCHAU, Wolfgang. Europe's four freedoms are its very essence. The Financial Times [online]. 12. prosince 2017 [cit. 15.03.2020]

Výroční zpráva GŘ EK pro obchod, European Union, Trade in goods with Mercosur 4 [online]. [cit. 08.04.2020]

ZWAAN, Jaap W. de. The legal personality of the European Communities and the European Union. Netherlands Yearbook of International Law [online]. T.M.C. Asser Press, 1999, roč. 30.

INSTITUCIONÁLNÍ ZDROJE

Council of the EU | Brexit: Council adopts decision to conclude the withdrawal agreement. In: [cit. 03.04.2020]. Dostupné z: http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/01/30/brexit-council-adopts-decision-to-conclude-the-withdrawal-agreement/

CountryProfile Mexico – The World Bank Data. In: [cit. 15.04.2020]. Dostupné z: https://databank.worldbank.org/views/reports/reportwidget.aspx?Report_Name=CountryProfile&Id=b450fd57&tbar=y&dd=y&inf=n&zm=n&country=MEX

MERCOSUR, ¿Quiénes somos? [online]. [cit. 08.04.2020] Dostupné z: https://www.mercosur.int/quienes-somos/objetivos-del-mercosur/

The EU | European Union, External Action, EU-CELAC relationships, [cit. 08.04.2020] Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/13042/EU-CELAC%20relations

The EU-Mexico Trade Agreement explained in detail. Trade – European Commision [online] [cit. 09.04.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/eu-mexico-trade-agreement/agreement-explained/index_en.htm

THE Euroepan Parliament ThinkTank | SERVICE, Members' Research. Mercosur: Economic indicators and trade with EU [online]. 2019 [cit. 04.04.2020]. Dostupné z: https://epthinktank.eu/2019/12/11/mercosur-economic-indicators-and-trade-with-eu/

WTO | Dispute Settlement DS158: European Communities – Regime for the Importation, Sale and Distribution of Bananas. [online] [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds158_e.htm

WTO | Dispute Settlement DS16: European Commuities – Regime for the Importation, Sale and Distribution of Bananas. [online] [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds16_e.htm

WTO | Dispute Settlement DS27: European Commuities – Regime for the Importation, Sale and Distribution of Bananas.III. [online] [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds27_e.htm

WTO | Dispute Settlement DS53: Mexico - Custom Valuation of Imports. [online] [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds53_e.htm

WTO | Map of disputes between WTO Members. [online] [cit. 09.04.2020]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_maps_e.htm

WTO | Settlement Dispute DS314: Mexico – Provisional Countervailing Measures on Olive Oil from the European Communities. [online] [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds314_e.htm

WTO | Settlement Dispute DS341: Mexico – Definitive Countervailing Measures on Olive Oil from the European communities: [online] [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds341_e.htm

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 2: Hlavní obchodní partneři Mexika (2017), export plus import zboží.....7
Obrázek 1: Hlavní obchodní partneři EU (2017), export plus import zboží 8
Obrázek 3: Mapa států AKT 18
Obrázek 4: Vývoj exportu a importu ze zemí EU do Mexika v letech 2007 – 2017.....27
Obrázek 5: Import zemí EU z Mexika 33
Obrázek 6: Mercosur 4.....36
Obrázek 8: EU export produktů do Mexika (2017) 38
Obrázek 7: EU export produktů do zemí Mercosur (2018) 38

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Celní zatížení vybraných produktů před po a modernizaci FTA.....29